

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-33>

УДК 332.1:338.24:334:330.341.1

ІНСТИТУЦІЙНІ ТА СТРАТЕГІЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

INSTITUTIONAL AND STRATEGIC FOUNDATIONS OF STATE POLICY FOR INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTREPRENEURSHIP IN TERRITORIAL COMMUNITIES

Линдюк Андрій Олександрович

доктор економічних наук, доцент,
Львівський національний університет природокористування
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9940-8991>

Черевко Георгій Владиславович

доктор економічних наук, професор,
Львівський національний університет природокористування
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0072-5816>

Lyndyuk Andriy, Cherevko Georgij

Lviv National Environmental University

У статті досліджено інституційні та стратегічні засади державної політики інноваційного розвитку підприємства в територіальних громадах в умовах децентралізації та воєнних викликів. Обґрунтовано, що громади функціонують у складному соціально-економічному середовищі, що зумовлює потребу в ефективних механізмах державної підтримки підприємницької діяльності на місцевому рівні. Доведено, що узгодженість стратегічних пріоритетів різних рівнів управління та якість інституційного середовища визначають спроможність громад до активізації інноваційної діяльності та диверсифікації економіки. Розкрито роль нормативно-правових і програмних документів як основи реалізації інноваційної політики. Обґрунтовано доцільність переходу до диференційованих моделей підтримки з урахуванням спеціалізації та ресурсного потенціалу територій, розвитку інфраструктури підтримки підприємництва й людського капіталу.

Ключові слова: державна політика, інноваційний розвиток, підприємництво, територіальні громади, інституційне середовище, інноваційні екосистеми, стратегічні пріоритети.

The article examines the institutional and strategic foundations of state policy for the innovative development of entrepreneurship in territorial communities under conditions of decentralization, wartime challenges, and post-war recovery. It is substantiated that modern territorial communities operate in a complex socio-economic environment shaped by structural economic transformations, demographic changes, infrastructure constraints, and heightened security risks, which intensifies the need for effective mechanisms of state support for entrepreneurial activity at the local level. Under such conditions, the coherence of strategic priorities across different levels of public governance, the integration of national, regional, and local support instruments, as well as the quality of the institutional environment determine the capacity of communities to stimulate innovative entrepreneurial activity and diversify local economies. The role of regulatory and programmatic documents as the institutional basis for implementing state policy on innovative entrepreneurship development is revealed, and the necessity of shifting from unified business support instruments to differentiated support models adapted to the socio-economic profile, resource potential, and sectoral specialization of communities is justified. It is proven that the effectiveness of strategic priorities implementation largely depends on the development of business support infrastructure, the integration of scientific and educational institutions into entrepreneurial competence formation processes, the quality of human capital, and access of local businesses to financial resources and advisory services. It is argued that the formation of innovative entrepreneurial ecosystems in communities ensures the transition from fragmented projects to systemic local economic development, enhances the strategic management capacity of local governments, and creates preconditions for increasing the competitiveness of territories in national and international economic space.

Keywords: state policy, innovative development, entrepreneurship, territorial communities, institutional environment, innovative ecosystems, strategic priorities.

Постановка проблеми. Сучасний етап соціально-економічних трансформацій в Україні характеризується поглибленням процесів децентралізації, зростанням ролі територіальних громад у формуванні локальних моделей розвитку та переорієнтацією державної регіональної політики на принципи багаторівневого управління й смарт-спеціалізації. В умовах перерозподілу повноважень і відповідальності між центральними та місцевими органами влади підприємництво дедалі більше виступає ключовим чинником економічної спроможності громад, диверсифікації їхньої дохідної бази та формування інноваційного потенціалу територій. Водночас фактичний рівень інноваційної активності місцевого бізнесу, особливо в громадах з переважно сільською та монофункціональною економічною структурою, залишається низьким, що обмежує можливості сталого зростання та структурної модернізації локальної економіки.

Незважаючи на наявність стратегічних і програмних документів державного рівня, спрямованих на розвиток підприємництва, інноваційної діяльності та регіональної конкурентоспроможності, чинна система державної політики на місцевому рівні характеризується фрагментарністю, слабкою інституційною координацією та обмеженою інтеграцією інструментів підтримки бізнесу з пріоритетами соціально-економічного розвитку конкретних громад. Недостатній розвиток інфраструктури підтримки підприємництва, обмеженість фінансових ресурсів, дефіцит управлінських і підприємницьких компетентностей, а також нерівномірний доступ до інноваційних і цифрових сервісів знижують ефективність реалізації задекларованих стратегічних цілей.

Додатковим чинником загострення зазначених проблем є вплив воєнних і післявоєнних викликів, що супроводжуються руйнуванням інфраструктури, міграційними процесами, трансформацією ринків праці та зміною інвестиційних пріоритетів. За таких умов зростає значущість формування інституційно спроможних громад, здатних не лише адаптувати державні програми підтримки до власних потреб, а й ініціювати розвиток локальних інноваційних екосистем, орієнтованих на мобілізацію внутрішнього підприємницького потенціалу.

У зв'язку з цим актуалізується потреба в науково обґрунтованому переосмисленні інституційних та стратегічних засад державної політики інноваційного розвитку підприємництва в територіальних громадах з

урахуванням їхньої соціально-економічної диференціації, ресурсного потенціалу та управлінської спроможності. Це зумовлює необхідність подальших теоретико-методологічних і прикладних досліджень, спрямованих на формування ефективних механізмів державної та місцевої підтримки інноваційного підприємництва як основи підвищення конкурентоспроможності та стійкості територіального розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Попри посилення ролі територіальних громад у системі публічного управління та зростання очікувань щодо активізації місцевого розвитку, підприємницький потенціал громад залишається використаним нерівномірно й фрагментарно. Це зумовлено не лише ресурсними обмеженнями, а й недостатньою узгодженістю стратегічних орієнтирів державної політики розвитку підприємництва з реальними соціально-економічними потребами громад. У наукових дослідженнях підприємництво дедалі частіше розглядається як базовий механізм локального економічного зростання та підвищення спроможності територій, що актуалізує потребу в поглибленому аналізі стратегічних засад його державного стимулювання на місцевому рівні.

Значний внесок у формування теоретичних підходів до державної політики регіонального розвитку та підтримки підприємництва здійснили зарубіжні дослідники. Зокрема, у науковій спадщині М. Портера закладено концептуальні засади теорії конкурентних переваг, які стали теоретичним підґрунтям для розвитку кластерної політики та просторово диференційованих підходів до стимулювання економічної активності в регіональних економіках [1]. У свою чергу, Д. Родрік обґрунтовує необхідність контекстно орієнтованої економічної політики, що враховує інституційні, структурні та соціально-економічні особливості розвитку країн і секторів економіки, підкреслюючи обмеженість універсальних ринкових рішень і роль держави у формуванні умов для структурних змін та довгострокового економічного зростання [2]. Аналогічні методологічні підходи простежуються у доповіді Ф. Барки, в якій концепцію територіально орієнтованої політики обґрунтовано як рамкову основу регіональної політики, спрямованої на врахування територіальної специфіки, мобілізацію внутрішнього потенціалу та підвищення інституційної спроможності територій [3].

У сучасних вітчизняних дослідженнях державна політика розвитку підприємництва

дедалі частіше розглядається крізь призму воєнних викликів і завдань повоєнного відновлення, що зумовлює перегляд традиційних інструментів стимулювання бізнесу. Зокрема, А. Мейш і В. Шпильовий акцентують на ролі бізнес-клімату, мінімізації трансакційних витрат, захисті прав власності, розвитку ринкової інфраструктури та поєднанні економічних і організаційних інструментів державної підтримки, підкреслюючи необхідність активнішої участі регіонального й місцевого рівнів у формуванні сприятливого середовища для МСП [4]. У свою чергу, М. Штань зосереджує увагу на стратегічній ролі підприємництва у процесах відбудови, обґрунтовує доцільність підтримки діяльності з високим потенціалом доданої вартості, розвитку цифрових, енергоефективних та екологічно орієнтованих бізнес-моделей, а також наголошує на важливості інфраструктурної відбудови, релокації підприємств і залучення інвестиційних та грантових ресурсів для активізації економічної діяльності в громадах [5]. Водночас у наукових працях підкреслюється, що ефективність стратегічної підтримки підприємництва в громадах залежить від якості інституційного середовища, узгодженої дії формальних і неформальних інституцій, прозорості та підзвітності місцевої політики й здатності формувати стійкі інноваційні бізнес-екосистеми [6].

Водночас результати аналізу наукових джерел свідчать, що значна частина досліджень зосереджується або на загальних питаннях державної політики регіонального розвитку, або на окремих аспектах підтримки підприємництва без належного врахування специфіки територіальних громад як самостійних суб'єктів соціально-економічного розвитку. Недостатньо розробленими залишаються питання системного обґрунтування стратегічних засад державної політики розвитку підприємництва в територіальних громадах, зокрема з позицій узгодження національних пріоритетів, регіональних стратегій і локальних потреб громад. Це зумовлює необхідність подальших досліджень, спрямованих на формування комплексного бачення державної політики розвитку підприємництва як інструменту посилення соціально-економічної спроможності територіальних громад.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування інституційних та стратегічних засад державної політики інноваційного розвитку підприємництва в територіальних громадах в умовах децентралізації, воєнних викликів і

завдань повоєнного відновлення. Для досягнення поставленої мети у статті здійснюється аналіз нормативно-правових і програмних документів, що формують інституційні рамки підтримки підприємництва на місцевому рівні, узагальнюються ключові цілі державної політики розвитку підприємництва на інноваційній основі з урахуванням глобальних технологічних і екологічних трендів, обґрунтовується необхідність диференційованого підходу до реалізації стратегічних пріоритетів залежно від соціально-економічного профілю територіальних громад, визначаються системні виклики впровадження інструментів державної підтримки інноваційного підприємництва, а також окреслюється роль інституційної інфраструктури, людського капіталу та фінансових механізмів у формуванні стійких інноваційних підприємницьких екосистем на місцевому рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах реформування системи публічного управління та посилення децентралізаційних процесів на рівні територіальних громад ключового значення набуває формування дієвого механізму державної політики, зорієнтованого на стимулювання підприємницької активності та інноваційних процесів на місцях. Актуальність цього завдання посилюється фінансовою децентралізацією, яка з одного боку розширює інструментарій місцевого самоврядування, а з іншого – актуалізує потребу в пошуку нових форматів взаємодії між органами влади, бізнес-структурами та науково-освітнім середовищем, а також у розширенні можливостей залучення інвестицій. За таких умов стратегічні пріоритети державної політики мають забезпечити підґрунтя для економічного розвитку громад, підвищення конкурентоспроможності місцевого бізнесу, технологічного оновлення та формування додаткового фінансового ресурсу місцевих бюджетів.

Початковим етапом обґрунтування стратегічних засад державної політики у сфері розвитку підприємництва є аналіз нормативно-правових і програмних документів, що формують інституційні рамки підтримки економічної активності на місцевому рівні. Відповідно до підходів інституціоналізму [7], саме наявність усталених правил, норм і організаційних структур визначає рівень довіри між суб'єктами, полегшує доступ до ресурсів і створює передумови для інноваційної активності. Такий підхід дозволяє не лише ідентифікувати формальні «правила гри», а й оцінити

узгодженість інструментів державного стимулювання з логікою багаторівневого управління та реальними потребами громад. Саме тому актуалізується завдання розбудови системи взаємодії між центрами ухвалення рішень на державному й місцевому рівнях, формування ефективних інституцій підтримки підприємництва та застосування адекватних механізмів моніторингу й оцінювання результативності реалізації задекларованих пріоритетів.

Наведений нормативно-стратегічний каркас формує «базову архітектуру» державної політики: гарантії свободи економічної діяльності, інструменти державного програмування, принципи підтримки інноваційної діяльності, а також повноваження органів місцевого самоврядування щодо регуляторної політики та сприяння підприємству. Важливо, що сучасна вітчизняна модель характеризується посиленням акценту на децентралізацію, яка

розширює функціональні можливості громад, водночас потребуючи адаптації державних пріоритетів до конкретних умов регіону, міста чи сільської місцевості. Отже, стратегічні засади державної політики мають бути «локально чутливими», враховувати економічний потенціал територій, ресурсні обмеження та наявні галузеві ніші.

Узагальнення положень нормативно-правових і програмних документів дозволяє виокремити ключові цілі державної політики у площині розвитку підприємництва на інноваційній основі:

- підвищення конкурентоспроможності економіки за рахунок технологічних рішень і модернізації виробничої бази;

- підтримка малого і середнього підприємства через механізми фінансової допомоги, грантові програми, податкові стимули та консультаційно-освітні послуги;

Таблиця 1

Законодавче забезпечення інноваційного розвитку підприємництва у територіальних громадах

Нормативно-правовий документ	Ключові положення щодо розвитку підприємництва та інновацій	Значення для територіальних громад
Конституція України	Гарантує свободу підприємницької діяльності, захист прав власності, рівність форм господарювання	Формує базові правові умови для розвитку бізнесу на місцевому рівні
Закон України «Про інноваційну діяльність»	Визначає форми державної підтримки інновацій, створення технопарків та інноваційної інфраструктури	Створює правові підстави для розвитку інноваційних проєктів на місцевому рівні
Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність»	Спрямований на стимулювання прикладних досліджень і комерціалізацію результатів науки	Забезпечує можливості інтеграції науки та бізнесу в межах громад
Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України»	Регламентує узгодження державних і регіональних програм розвитку	Сприяє включенню місцевих підприємницьких ініціатив у стратегічні програми розвитку
Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»	Надає громадам повноваження щодо регуляторної політики та підтримки бізнесу	Забезпечує інституційну основу для реалізації місцевих програм розвитку підприємництва
Державна стратегія регіонального розвитку України	Орієнтує регіони на інноваційну спеціалізацію та кластерний розвиток	Підтримує формування локальних точок економічного зростання
Національна економічна стратегія України	Передбачає цифровізацію, розвиток підприємництва та інноваційних екосистем	Узгоджує локальні ініціативи з національними економічними пріоритетами

Джерело: сформовано авторами на основі [8; 9; 10; 11; 12; 13; 14]

- розвиток людського капіталу через перепідготовку, академічну мобільність і взаємодію з закладами освіти та науки;

- забезпечення сталого розвитку громад шляхом упровадження «зелених» і цифрових технологій та розвитку інноваційної інфраструктури.

Вказані цілі корелюють із глобальними трендами (Industry 4.0, «зелений» перехід, цифровізація), проте їх реалізація на рівні громад потребує відходу від універсальних шаблонів і переходу до диференційованих рішень залежно від профілю території.

Для територіальних громад впровадження логіки Industry 4.0 може бути як можливістю, так і викликом. Зокрема, роботизація й автоматизація процесів у промисловості та логістиці потребують фінансових ресурсів, технологічної бази та кваліфікованого персоналу. «Зелений» перехід потребує не лише окремих енергетичних рішень, а й системних програм енергоефективності, фінансової та консультативної підтримки й належної управлінської спроможності. Аналогічно цифровізація передбачає наявність якісної інфраструктури зв'язку, компетентних кадрів і готовності бізнесу та населення до освоєння цифрових сервісів. Саме тому стратегічні пріоритети державної політики мають базуватися на комплексному аналізі соціально-економічного потенціалу кожної громади:

- аграрні території можуть фокусуватися на точному землеробстві й агроінноваціях;

- промислові – на цифровій трансформації підприємств;

- громади з туристичним потенціалом – на цифровому маркетингу та сервісних інноваціях.

Водночас навіть перспективні ініціативи можуть не дати очікуваного ефекту без урахування стану інфраструктури, доступу до зовнішнього фінансування, прогалин у регуляторному середовищі та якості управлінських практик на місцях.

У практиці реалізації політики стимулювання підприємництва й інноваційного розвитку в громадах доцільно виокремити низку системних викликів. По-перше, нерідко простежується несистемна координація між державним і місцевим рівнями: навіть за наявності стратегій розвитку громад бракує чітких планів дій, а узгодження з національними пріоритетами має декларативний характер. По-друге, недостатність фінансових ресурсів у громадах обмежує запуск інноваційних про-

єктів, що зазвичай потребують значних інвестицій. По-третє, нерівномірний розвиток інфраструктури та освітніх можливостей знижує доступ місцевого бізнесу до новітніх знань, технологій і сервісів підтримки. По-четверте, дефіцит кадрів із сучасними цифровими, проектними та комунікативними компетентностями, а також обмеженість англомовної підготовки звужують можливості залучення партнерств і зовнішніх ресурсів. У сукупності ці виклики вимагають формування комплексних стратегічних пріоритетів, які одночасно охоплюють інституційні, фінансові, кадрові та інфраструктурні компоненти державної політики.

У практиці реалізації державної політики стимулювання підприємництва в громадах доцільно враховувати поєднання внутрішніх резервів і структурних обмежень, а також ризиків зовнішнього середовища, що особливо загострилися у воєнний і післявоєнний періоди. Це вимагає спрямування стратегічних пріоритетів на посилення фінансової стійкості громад, відновлення та модернізацію інфраструктури, цифрову трансформацію управлінських процесів і зміцнення інституційної спроможності місцевого самоврядування. Водночас критично важливим є перехід від уніфікованих програм до диференційованих інструментів підтримки, адаптованих до типу громади та її економічної спеціалізації.

Ефективна реалізація стратегічних пріоритетів можлива лише за умови скоординованої взаємодії між органами державної влади, місцевим самоврядуванням, підприємницьким сектором і науково-освітніми установами. Регіональні органи влади виконують координаційну функцію та можуть ініціювати власні програми підтримки (гранти, податкові стимули, індустриальні парки). Центральні органи забезпечують доступ до масштабних фінансових інструментів і міжнародних програм. Бізнес-асоціації та громадські об'єднання підприємців виступають каналами зворотного зв'язку та партнерами у формуванні стратегій розвитку. Освітні та наукові інституції відіграють ключову роль у генерації інновацій і підготовці кадрів, що особливо важливо для громад із обмеженим доступом до висококваліфікованого людського капіталу.

Центральним елементом системи стимулювання інноваційного підприємництва є розвинена інфраструктура підтримки бізнесу, яка забезпечує доступ до фінансових, технологічних та консультаційних ресурсів (рис. 1).

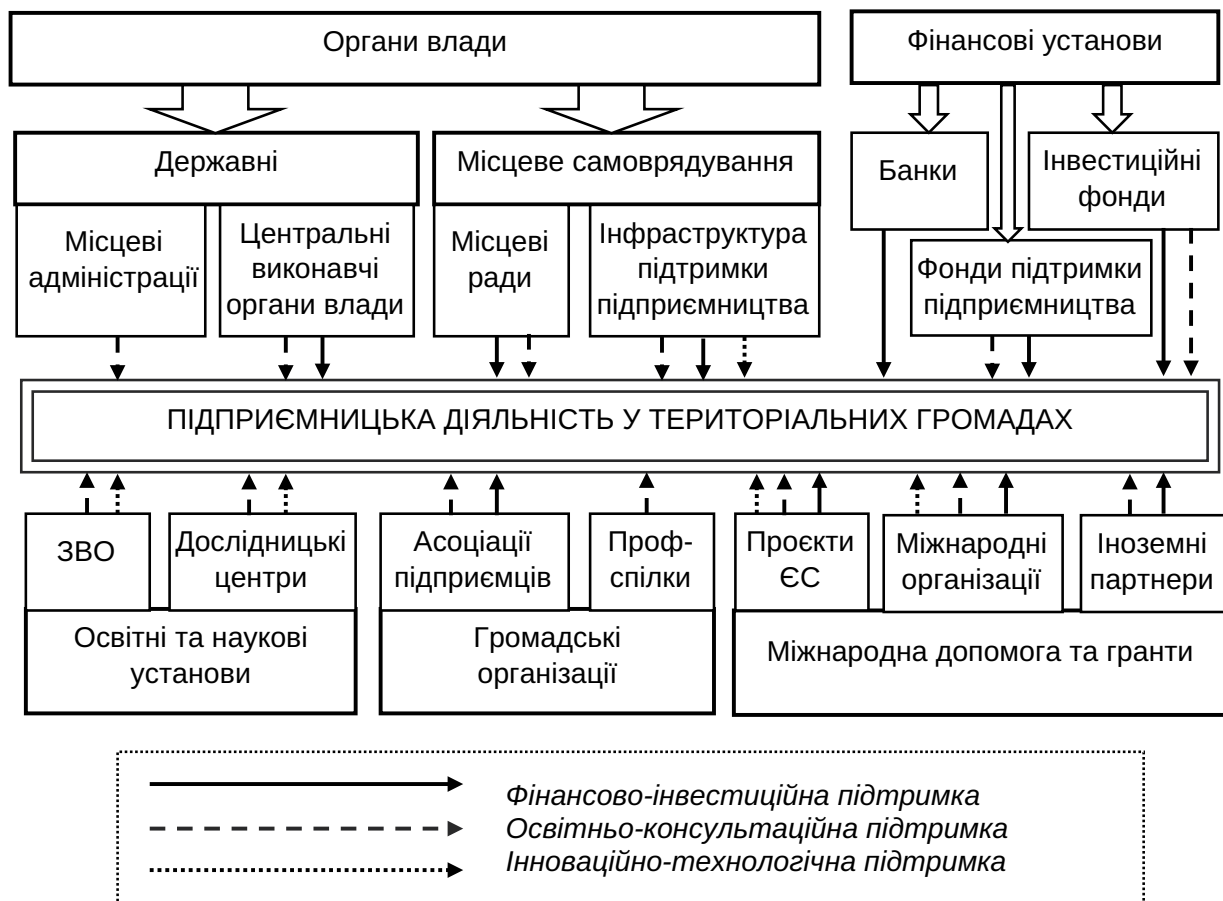

Рис. 1. Інституційна система підтримки підприємницької діяльності в територіальних громадах

Джерело: сформовано авторами

У межах показаної на рис. 1 системи підприємницька діяльність формується під впливом трьох взаємопов'язаних інституційних блоків: органів державної влади та місцевого самоврядування, інфраструктури підтримки підприємництва та механізмів міжнародної допомоги і грантових програм. Саме через органи влади реалізується регуляторна та програмна складова державної політики, тоді як інфраструктурні інституції забезпечують практичне впровадження інноваційних ініціатив, а міжнародні програми відкривають доступ до фінансових ресурсів, сучасних технологій та елементів глобального інноваційного простору. Така багаторівнева взаємодія формує умови для інтеграції місцевих підприємницьких ініціатив у ширші регіональні та міжнародні економічні процеси, посилюючи інноваційну спрямованість і стійкість розвитку підприємництва в територіальних громадах.

Формування ефективної інноваційної інфраструктури має бути закріплене у державних і місцевих програмах розвитку, з чітким

визначенням пріоритетів для кожної громади. Це дозволяє спрямовувати ресурси на створення тих елементів інфраструктури, які відповідають галузевій спеціалізації території та її стратегічним цілям.

Окремим стратегічним пріоритетом державної політики є розвиток людського капіталу. Управління персоналом дедалі частіше розглядається як стратегічна функція [15; 16], що визначає здатність підприємств до інновацій. Для громад це означає необхідність реалізації політики, спрямованої на покращення якості освіти, залучення висококваліфікованих фахівців, підвищення кваліфікації діючих кадрів і стимулювання мобільності між установами та секторами економіки. Такі заходи мають поєднуватися з програмами дуальної освіти, грантовою підтримкою освітніх проєктів і створенням правових умов для залучення іноземних спеціалістів.

Фінансова складова інноваційної політики охоплює пільгове кредитування, гарантійні фонди, грантове та венчурне фінансування,

податкові стимули та ресурси міжнародних фінансових інституцій. Поєднання фінансової підтримки з експертним супроводом підвищує ймовірність успішної реалізації інноваційних проєктів і знижує інвестиційні бар'єри для місцевого бізнесу.

Комплексна реалізація стратегічних пріоритетів державної політики стимулювання інноваційного розвитку підприємництва сприятиме зростанню зайнятості у високотехнологічних секторах, підвищенню податкових надходжень до місцевих бюджетів і розширенню фінансових можливостей громад для реалізації соціальних та інфраструктурних проєктів. Одночасно зростатиме експортний потенціал територій і покращуватиметься їх інвестиційний імідж. Розвиток інноваційної екосистеми сприятиме зменшенню міграції молоді, підвищенню освітнього рівня населення та формуванню диверсифікованої економічної структури громад, менш залежної від окремих традиційних галузей.

Інноваційний розвиток підприємництва виступає не лише економічним, а й інституційним каталізатором, що посилює спроможність місцевого самоврядування, удосконалює управлінські процеси та створює передумови для сталого територіального розвитку. Саме тому стратегічні пріоритети державної політики мають бути зорієнтовані на довгострокове формування інноваційних екосистем у громадах як основи їх конкурентоспроможності в національному та міжнародному економічному просторі.

Висновки. Отже, результати дослідження дають підстави стверджувати, що в умовах децентралізації, воєнних викликів і повоєнної трансформації економіки саме інституційно та стратегічно узгоджена державна полі-

тика виступає ключовим чинником активізації інноваційного розвитку підприємництва в територіальних громадах. Запропонований у статті підхід орієнтує державну політику не на уніфіковані інструменти підтримки, а на формування локально чутливих механізмів стимулювання бізнесу з урахуванням соціально-економічного профілю громад, їх ресурсного потенціалу та галузевої спеціалізації.

Скоординована взаємодія ключових інституцій забезпечує перехід від фрагментарних програм до комплексних моделей розвитку інноваційних підприємницьких екосистем. У межах такої моделі стратегічні пріоритети поєднуються з розвитком інфраструктури підтримки бізнесу, підвищенням якості людського капіталу та розширенням доступу до фінансових ресурсів, що створює передумови для сталого зростання місцевої економіки та підвищення інвестиційної привабливості територій.

Інтеграція інноваційних, цифрових та «зелених» рішень у систему розвитку підприємництва сприяє технологічному оновленню виробничих процесів, диверсифікації економічної структури громад і зниженню залежності від традиційних галузей. Це, у свою чергу, формує довгостроковий ефект у вигляді зростання зайнятості, розширення податкової бази місцевих бюджетів та посилення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування реалізовувати соціальні й інфраструктурні проєкти. Таким чином, інноваційний розвиток підприємництва постає не лише як інструмент економічного зростання, а як системний інституційний механізм зміцнення соціально-економічної стійкості територіальних громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Портер, М. (2019). Конкурентна перевага : як досягати стабільно високих результатів / пер. з англ. І. Ємельянова, І. Гнатковська. Київ : Наш Формат. 624 с.
2. Rodrik D. Industrial Policy for the Twenty-First Century. Harvard University, 2004.
3. Barca F. An Agenda for a Reformed Cohesion Policy. European Commission, 2009.
4. Мейш А., Шпильовий В. (2022). Державна політика стимулювання розвитку підприємництва в Україні: від класичного покращення бізнес-клімату до подолання викликів війни. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 6(2). С. 202-208.
5. Штань, М. В. (2024). Державна політика стимулювання розвитку підприємництва. *Академічні візії*, (38). URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1729> (дата звернення: 21.12.2025).
6. Линдюк, А. О. & Бойко, В. В. Інституційна підтримка інноваційного розвитку підприємницької діяльності у територіальних громадах України. *Економіка та суспільство*. 2025. (73). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-24> (дата звернення: 22.12.2025).
7. Норт Даглас. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки світу / пер. з англ. І. Дзюба. Київ: Основи, 2000. 198 с.

8. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show#Text> (дата звернення: 25.12.2025).
9. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 25.12.2025).
10. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 26.12.2025).
11. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23.03.2000 р. № 1602-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text> (дата звернення: 26.12.2025).
12. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80/print> (дата звернення: 26.12.2025).
13. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.12.2025).
14. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 27.12.2025).
15. Балуєва О. В., Снопенко Г. В. Трансформація функції управління персоналом: сучасні тренди. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_12_12 (дата звернення: 30.12.2025).
16. Губаль Л. Управління персоналом як стратегічна функція і фактор конкурентоспроможності організації. *Наукові праці МАУП*. 2008. № 2(18). С. 177–181.

REFERENCES:

1. Porter, M. (2019). *Konkurentna perevaha: yak dosiahaty stabilno vysokykh rezultativ* [Competitive advantage: Creating and sustaining superior performance] / transl. from English by I. Yemelianova, I. Hnatkovska. Kyiv: Nash Format. 624 p. (in Ukrainian).
2. Rodrik, D. (2004). *Industrial policy for the twenty-first century*. Cambridge, MA: Harvard University.
3. Barca, F. (2009). *An agenda for a reformed cohesion policy*. Brussels: European Commission.
4. Meish, A., & Shpyliovyi, V. (2022). Derzhavna polityka stymuliuvannya rozvytku pidpriemnytstva v Ukraini: vid klasychnoho pokrashchennia biznes-klimatu do podolannya vyklykiv viiny [State policy of entrepreneurship development stimulation in Ukraine: from classical improvement of business climate to overcoming war challenges]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, 6(2), 202–208. (in Ukrainian).
5. Shtan, M. V. (2024). Derzhavna polityka stymuliuvannya rozvytku pidpriemnytstva [State policy of entrepreneurship development stimulation]. *Akademichni vizii – Academic visions*, (38). Available at: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1729> (accessed 21 December 2025). (in Ukrainian).
6. Lyndiuk, A. O., & Boiko, V. V. (2025). Instytutsiina pidtrymka innovatsiinoho rozvytku pidpriemnytskoi diialnosti u terytorialnykh hromadakh Ukrainy [Institutional support of innovative development of entrepreneurial activity in territorial communities of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, (73). Available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-24> (accessed 22 December 2025). (in Ukrainian).
7. North, D. (2000). *Instytutsii, instytutsiina zmina ta funktsionuvannya ekonomiky svitu* [Institutions, institutional change and economic performance] / transl. from English by I. Dziuba. Kyiv: Osnovy. 198 p. (in Ukrainian).
8. Verkhovna Rada of Ukraine. (1996). Constitution of Ukraine. Law of Ukraine No. 254к/96-ВР of June 28, 1996. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (accessed 25 December 2025).
9. Verkhovna Rada of Ukraine. (2002). On innovation activity. Law of Ukraine No. 40-IV of July 4, 2002. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (accessed 25 December 2025).
10. Verkhovna Rada of Ukraine. (2015). On scientific and scientific-technical activity. Law of Ukraine No. 848-VIII of November 26, 2015. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (accessed 26 December 2025).
11. Verkhovna Rada of Ukraine. (2000). On state forecasting and development of programs of economic and social development of Ukraine. Law of Ukraine No. 1602-III of March 23, 2000. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text> (accessed 26 December 2025).

12. Verkhovna Rada of Ukraine. (1997). On local self-government in Ukraine. Law of Ukraine No. 280/97-VR of May 21, 1997. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (accessed 26 December 2025).
13. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2020). On approval of the State Regional Development Strategy for 2021–2027. Resolution No. 695 of August 5, 2020. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (accessed 27 December 2025).
14. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021). On approval of the National Economic Strategy for the period up to 2030. Resolution No. 179 of March 3, 2021. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text> (accessed 27 December 2025).
15. Baluieva, O. V., & Snopenko, H. V. (2020). Transformatsiia funktsii upravlinnia personalom: suchasni trendy [Transformation of the HR management function: modern trends]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, (12). Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2020_12_12 (accessed 30 December 2025). (in Ukrainian).
16. Hubal, L. (2008). Upravlinnia personalom yak stratehichna funktsiia i faktor konkurentospromozhnosti orhanizatsii [Human resource management as a strategic function and factor of organizational competitiveness]. *Naukovi pratsi MAUP – Scientific works of MAUP*, 2(18), 177–181. (in Ukrainian).

Дата надходження статті: 06.12.2025

Дата прийняття статті: 19.12.2025

Дата публікації статті: 29.12.2025